

ЯН НОВАК-ЄЗЬОРАНСЬКИЙ ТА РИШАРД КАЧОРОВСЬКИЙ: ПРОЗАХІДНІ РЕЧНИКИ ПОЛЬСЬКОГО КОМПРОМІСУ

Стаття висвітлює діяльність відомих представників польської еміграції Яна Новака-Єзьоранського та Ришарда Качоровського, які усе своє активне життя формували позитивний імідж про свій край закордоном, традиційно наголошуючи на історичній та ментальній справедливості односторонньої приналежності польського народу до великої європейської сім'ї, відтак, активно лобіюючи вступ Республіки Польща до НАТО та Європейського Союзу.

Ключові слова: Республіка Польща, Ян Новак-Єзьоранський, Ришард Качоровський, зовнішня політика, міжнародні відносини, дипломатія.

Постановка проблеми. Будуючи незалежну Польщу на початку 90-х минулого сторіччя, перший демократичний уряд Тадеуша Мазовецького у повній мірі зміг використати етнічний еміграційний потенціал. До когорти відомих представників польського народу закордоном, хто відіграв величезну роль у становленні суверенної Польщі, безапеляційно входять Ян Новак-Єзьоранський, директор польської секції Радіо Вільна Європа та останній президент Польщі у вигнанні Ришард Качоровський, беззаперечні авторитети для кількох поколінь поляків, своєрідні речники компромісу заради успішної прозахідної інтеграції їх Вітчизни.

Чому поляки захотіли слухати своїх «з-за кордону», а українці ні – це риторичне питання. Мабуть поляки мають одну річ, якої бракує українцям – вміння досягти понадпартійний компроміс заради майбутнього країни. Відтак, безапеляційним залишається той прикрий факт, що авторитетні представники української емігра-

КЛОЧАК О.З.,
здобувач
Дипломатичної
академії України
при Міністерстві
закордонних
справ України

ції ніколи не відігравали жодної помітної ролі в незалежній Україні.

Мета статті. На основі комплексного об'єктивного аналізу дослідити трансформацію польської зовнішньої політики в контексті нових глобалізаційних викликів через призму активної лобістської діяльності Яна Новака-Єзьоранського та Ришарда Качоровського.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Хоча подібна тематика і має місце у ряді праць польських науковців, однак, цілісного дослідження цього питання у вітчизняній історіографії немає.

Таким чином, для широкого і не заангажованого написання даної статті проаналізовано та використано цілу низку різних за змістом, нормою та характером матеріалів.

Багато матеріалу було почерпнуто в польських аналітичних роботах, статтях, офіційних виступах, заявах, інтерв'ю високопосадовців Республіки Польща, які є надзвичайно цінними першоджерелами для даного дослідження.

Виклад основного матеріалу. На початку жовтня 2014 року Польща святкувала 100 річчя від дня народження Яна Новака-Єзьоранського, відомого польського письменника, політика і громадського діяча, багаторічного директора польської редакції Радіо Вільна Європа, яке несло вільне слово на батьківщину, що знемагала під комуністичним ярмом.

Здiслав Антонi, справжнє ім'я Єзьоранського, до історії Польщі органічно увійшов під псевдонімом Ян Новак. Народився у ніч з 2 на 3 жовтня 1914 року в Берліні, хоча в деяких дослідженнях шириться інформація, ймовірно неправдива, що народився Ян Новак-Єзьоранський у Варшаві.

Отримавши у 1936 році диплом економіста Познанського університету імені Адама Міцкевича, працював асистентом на кафедрі економіки у рідному навчальному закладі.

У період Другої світової війни служив солдатом Армії крайової та емісаром уряду незалежної Польщі в екзилі у Лондоні, був останнім посланцем від нього перед спалахом Варшавського повстання¹.

Після війни Ян Новак-Єзьоранський залишився на Заході, мешкав у Лондоні, Мюнхені та Вашингтоні. Протягом 1948-1951 років працював у польській редакції британського радіо ВВС. Його робота у Великобританії сприяла підвищенню обізнаності західної громадськості про масштаби нацистських злочинів на території Польщі. Наприкінці 1951 року очолив польську радіостанцію Ра-

діо Вільна Європа², яку разом з однодумцями організував протягом декількох місяців у Мюнхені. Перша трансляція на Польщу прозвучала 3 травня 1952 року. Редакцію Радіо Вільна Європа керував безперервно, до 1 січня 1976 року, допоки не віддав кермо Зигмунту Міхаловському³.

Протягом 20 років Ян Новак-Єзьоранський брав активну участь у форумах польських громад за океаном. У 1976-1996 роках працював Національним директором у Конгресі Американської Полонії, член польського наукового товариства в екзилі (з 1985 року). Обіймав посаду консультанта Ради Нацбезпеки Сполучених Штатів Америки.

«За часів президентства Картера йому запропонували посаду у Конгресі Американської Полонії, котра хотіла бачити у своїх лавах не класичного поляка-емігранта. Майже 15 років Новак-Єзьоранський був представником цього конгресу у справах лобювання польських інтересів у колах американської влади. Він підтримав політику санкцій адміністрації Рейгана щодо ПНР під час воєнного стану, посприяв тому, аби Лех Валенса став третім у історії неполітиком, хто виступив перед Конгресом США. Він мав унікальні контакти та дуже високу позицію в Штатах. Завдяки цьому польські політики змогли залагодити на Заході багато речей в 90-і. Це була наша людина у Вашингтоні. І зараз нам дуже бракує когось такого», резюмує Лукаш Ясіна, відомий публіцист видання «Kultura Liberalna»⁴.

На відміну від його сучасника, соратника і друга, більш відомого в Україні, Єжи Гедройца, авторитетного редактора журналу «Культура», що видавався у Франції, у 90-і роки Ян Новак-Єзьоранський відразу не включився активно до процесу польсько-українського примирення, а зосередився на інтересах Польщі на Заході. Це завдяки його зусиллям і зусиллям знаного українцем Збігнева Бжезінського відбувся вступ Польщі до НАТО у 1999 році.

І все ж пізніше Ян Новак-Єзьоранський регулярно наголошував на потребі примирення та діалогу з українським національним рухом, дружніх відносин між Польщею та Україною. «Підтримка Польщею прагнень своїх сусідів спричиниться до зміцнення її образу і позиції на міжнародній арені. Річ Посполита покаже себе як держава, що вірна своїй традиції «За вашу і нашу свободу», – писав він. Ян Новак-Єзьоранський до кінця свого життя вважав Україну потенційним «моцарством» – супердержавою, а як досвідчений аналітик, традиційно підкреслював, що, як не прикро, з історич-

них сусідських конфліктів завжди користається виключно Москва, починаючи ще з козацьких часів⁵.

Слід зазначити, що Ян Новак-Єзьоранський активно працював і над приєднанням Польщі до Європейського Союзу. «Кур'єр з Варшави», один з найбільш уживаних псевдонімів Новака-Єзьоранського, серед іншого, працював у тісному співробітництві з Інститутом стратегічних досліджень та Фондом імені Роберта Шумана, які інтенсивно поширювали ідеї європейської співпраці.

Використовуючи свій міжнародний авторитет та особисті знайомства Ян Новак-Єзьоранський успішно знаходив відомих особистостей у прозахідних колах політики і влади, що успішно лобювали повернення Польщі до «європейської сім'ї». Хоча сам Ян Новак-Єзьоранський і був поміркованим євроентузіастом, однак, завжди вважав, що відносини з ЄС є єдиним розумним способом, що можуть забезпечити Польщі розвиток демократії і громадянських свобод та зміцнити її позиції на міжнародній арені. Він ніколи не стверджував, що вступ Польщі до Європейського Союзу буде «ліками від усіх зол», але був переконаним, що формальна участь його країни в об'єднаній Європі, вільної від кордонів й поліцейських та ідеологічних бар'єрів, без альтернативи єдиний шанс для реального блага Польщі та її громадян, суспільну активність яких вважав основою усіх демократичних перемін.

Вперше після війни, Ян Новак-Єзьоранський приїхав до Польщі в серпні 1989 року на запрошення Леха Валенси. Після цього, Ян Новак постійно відвідував свою батьківщину, а в липні 2002 році переїхав на постійне місце проживання і оселився у Варшаві. «Приходить момент, коли не можна дивитися на країну з віддалі. Тому я вирішив бачити Польщу з близька», резюмував у свій час Ян Новак⁶.

Протягом усього періоду перебування як у Польщі, так і протягом 58 років вигнання, він активно брав участь у громадській діяльності, був шанованим експертом в політичних справах, писав книги та був автором численних публікацій у найпопулярніших та авторитетних світових засобах масової інформації. Удостоєний найвищих польських державних відзнак, зокрема, кавалер Ордену Білого Орла, Хреста воєнного ордену Віртуті Мілітарі, нагороджений Хрестом Хоробрих та Медаллю Свободи США. Почесний громадянин багатьох польських міст. У листопаді 2002 року тодішній президент Литви Валдас Адамкус за актив-

ну підтримку Єзьоранським бажання вступу цієї прибалтійської країни до НАТО нагородив його званням почесного громадянина Литви.

На президентських виборах у 1995 році Ян Новак-Єзьоранський підтримав Леха Валенсу, розглядаючи його кандидатуру як гарантію продовження прозахідної зовнішньої політики Польщі.

Ян Новак-Єзьоранський відверто був проти участі польських військ на стороні США в іракському конфлікті, але як тільки це сталося, на його думку, Польща повинні рішуче вимагати від Вашингтона відчутні вигоди в обмін на військову допомогу в Іраку⁷.

Під час президентської виборчої кампанії у 2000 році, Ян Новак-Єзьоранський не бачив сенсу у переобранні Александра Квасневського, і в кінцевому рахунку підтримував кандидатуру Анджея Олеховського. І все ж, перемогу демократичних лівих сил на парламентських виборах у 2001 році Ян Новак-Єзьоранський розглядав як важливий крок на шляху до інтеграції з Європейським Союзом і, незважаючи на його скептичність до посткомуністичного одіозного минулого, в інтерв'ю Польському радію він заявив: «Я можу не любити цю владу, але вона обрана у вільних виборах і це мій уряд, бо це польський уряд»⁸.

Помер у віці 92 років 20 січня 2005 в одній з варшавських лікарень. Похоронні урочисті відбулися 26 січня 2005 року. До Королівського замку у Варшаві, провести свого великого Земляка в останню путь прийшли тисячі мешканців Варшави та інших регіонів країни, багато знаменитостей зі світу культури і політики, у тому числі тодішні польські можновладці: президент Александр Квасневський, прем'єр-міністр Марек Белка, мер Варшави Лех Качинський, керманічі Сейму і Сенату – Влодзімеж Цімошевич та Лонгін Пастусяк, а також, колишній міністр закордонних справ Польщі Владислав Бартошевський і прем'єр-міністр першого польського демократичного уряду Тадеуш Мазовецький. Яна Новака-Єзьоранського поховано у родинному склепі Єзьоранських на цвинтарі Повонзки – найстарішому і найвідомішому кладовищі Варшави.

Ще один з поважних представників польського народу, хто усе своє життя формував позитивний імідж своєї Вітчизни за кордоном був Ришард Качоровський – видатний польський політик та громадський діяч, шостий президент Польщі у вигнанні.

Ришард Качоровський з липня 1989 року по грудень 1990 року обіймав посаду останнього пре-

зидента Польщі у вигнанні. 22 грудня 1990 року подав у відставку в знак визнання Леха Валенси новообраним президентом, в перших, починаючи з кінця Другої світової війни, вільних демократичних виборах. В Королівському замку у Варшаві Качоровський урочисто передав йому президентські повноваження Другої Республіки, у тому числі права на найвищі державні відзнаки – орден Білого Орла та орден Відродження Польщі.

Ришард Качоровський походив з шляхетного роду. Народився 26 листопада 1919 року в Білостоці.

З раннього віку і аж до війни, та й зрештою усе життя, Качоровський був активним скаутом.

Після окупації Білостоку радянськими військами він один із засновників, так званих, Сірих Шеренг. Служив командувачем округу Білосток. 17 липня 1940 року був заарештований органами НКВС і ув'язнений в Білостоці (згодом в Мінську). 1 лютого 1941 року дводенним засіданням Верховного суду Білоруської Радянської Соціалістичної Республіки засуджений до смертної кари. Через сто днів перебування у камері смертників 10 травня 1941 року Радянський Союз змінив Качоровському вирок суду на десять років таборів на Колимі. Вийшов на свободу після підписання угоди Сікорського-Майського – двостороннього договору про відновлення дипломатичних відносин між СРСР і урядом Польської Республіки у вигнанні, підписаного 30 липня 1941 року прем'єр-міністром польського уряду у вигнанні генералом Владиславом Сікорським і послом СРСР у Великобританії Іваном Майським у будівлі МЗС Великобританії в присутності британських високопосадовців: міністра закордонних справ Ентоні Ідена і прем'єр-міністра Уїнстона Черчилля. Керуючись Протоколом до зазначеної угоди Радянський Союз надав амністію усім польським громадянам, ув'язненим на радянській території⁹.

У березні 1942 року Качоровський вступив до Польської армії в СРСР сформованої генералом Владиславом Андерсом. Пройшов бойовий шлях у лавах другого польського корпусу, який особливо відзначився в найбільшій битві на території Італії під Монте-Кассіно у складі британських збройних сил.

Після війни Качоровський залишився у Великобританії, де закінчив Школу зовнішньої торгівлі. Протягом 35 років він працював бухгалтером.

Ришард Качоровський усе своє активне життя в еміграції служив найкращим принципам скаутингу, а саме, всебічному патріотичному самовихованню молоді на засадах християнської моралі.

У 1955–1967 роках він був головою польських скаутів-харцерів, а з 1967 по 1988 рік обіймав посаду Президента Польської Скаутинг Асоціації в еміграції.

В 1986 році Качоровського обрано міністром внутрішніх справ еміграційного уряду Польщі. Деякий час працював у Національній раді Польщі (еміграційний парламент).

У лютому 1986 року в еміграційному уряді Казімежа Саббата Качоровський обійняв посаду міністра без портфеля. У травні того ж року зайняв пост міністра внутрішніх справ в еміграційній команді прем'єр-міністра Едварда Щепаніка¹⁰.

25 січня 1988 року 5 президент Польщі у вигнанні Казімеж Саббат, керуючись статтею 24 польської Конституції від 23 квітня 1935 року визначив Качоровського «наступником Президента Республіки до відновлення незалежності Польщі»¹¹.

19 липня 1989 року, після раптової смерті Казімежа Саббата обійняв посаду президента Польщі у вигнанні. Президент Качоровський доручив Едварду Щепаніку подальше виконання функцій прем'єр-міністра еміграційного польського уряду, який здійснював цю місію з 1986 року¹². З нагоди вступу на посаду Президента Республіки Польща на 19 липня 1989 Качоровський став кавалером ордена Білого Орла, найвищої державної відзнаки.

Ришарду Качоровському, згідно рішення 1996 року щодо матеріального утримання колишніх президентів Республіки Польща нараховувалася пожиттєва пенсія, оплата офісу у Лондоні, водночас, особиста охорона на території Польщі. Хоча Качоровський і мешкав у столиці Великобританії, активно пропагуючи свою Батьківщину західному світу, водночас, дуже часто відвідував Польщу, де виступав як авторитетний протезе багатьох віхових подій.

Ришард Качоровський займав надзвичайно активну громадську позицію в Польщі і закордоном. Обіймав посаду почесного секретаря Національного фонду допомоги, був головою Ради архівної спадщини у Варшаві, членом Головної штабквартири польської скаутської асоціації за кордоном у Лондоні, членом Програмної Ради наукового товариства імені Станіслава з Скарбімежа, головуючим Фонду охорони військових пам'яток у Лондоні, почесним членом товариства Польської американської молоді в Чикаго, почесним президентом Вищої школи менеджменту у Легниці, а також володів титулом великого покровителя уні-

верситету Полонія в Ченстохові. Слід відзначити, що це далеко не повний перелік усіх регалій цього великого Поляка.

Ришард Качоровський удостоювався званням почесного жителя ледь не кожного польського міста, у тому числі, навіть цілих адміністративних округів. Нагороджувався численними медалями та орденами як в Польщі, так і закордоном, володів титулом почесного доктора Вроцлавського університету (з 1991 р.), Білостоцького медичного університету (з 1992 р.), Університету в Білостоці (з 1998 р.), Університету в Ополе (з 1998 р.) та Університету імені Кардинала Стефана Вишинського (з 2008 р.).

Ришард Качоровський загинув 10 квітня 2010 року під Смоленськом в авіакатастрофі польського літака Ту-154М, в якому офіційна делегація на чолі з президентом Республіки Польща Лехом Качинським летіла на поминальні урочистості 70-ї річниці катинського злочину.

Тіло колишнього президента було ідентифіковано уже безпосередньо на місці трагедії, але, як з'ясувалося пізніше, діагноз був хибний. Хоча, як писала тодішня польська преса, тіло Качоровського належало до «найбільш збережених», відтак, мовляв, не було жодного сумніву щодо правильності ідентифікації особи¹³. 15 квітня 2010 року закриту труну, нібито з тілом Качоровського, було доставлено до Польщі для публічного прощання у президентській резиденції Бельведер. Через чотири дні, 19 квітня 2010 року, в почестях пройшло поховання загиблих під Смоленськом в Пантеоні Великих поляків храму Божественного Провидіння у Варшаві. Церемонії передувала похоронна меса у соборі святого Яна, що у Старому місті польської столиці, під головуванням митрополита Варшавського архієпископа Казімежа Нича.

У жовтні 2012 року прокуратура видала розпорядження про ексгумацію могили Ришарда Качоровського, керуючись тим, що дослідники після аналізу медичних записів дійшли висновку, – у випадку з Качоровським, можливо, була помилка і заміна тіл. Ексгумація підтвердила неправильність ідентифікації тіл. 3 листопада 2012 року в храмі Божественного Провидіння у Варшаві відслужили жалобну месу і відбувся повторний похорон останнього президента Польщі у еміграції¹⁴.

Смоленська трагедія вважається однією з найбільш болючих сторінок історії польського народу, і видається майже детективом, адже чимало крапок над «і» не розставлено й донині.

На сьогодні, у серцях поляків пам'ять про останнього президента Польщі у вигнанні Ришарда Качоровського вічно жива. Качоровський по смертно удостоєний низки почесних звань, його ім'я закарбовано на численних меморіальних дошках, у назвах вулиць, площ та скверів практично по всій Польщі і навіть у Відні та Мінську.

Підсумовуючи, слід зазначити, що Польща, будуючи свою незалежність, у повній мірі змогла використати потенціал своєї діаспори з різних країн світу. І Ян Новак-Єзьоранський, і Ришард Качоровський особисто відіграли величезну роль у становленні демократичної Польщі, щоденною кропіткою працею лобіюючи вступ її до НАТО та Європейського Союзу, з юнацьких літ будучи переконаними, що Польща історично завжди належала до великої європейської сім'ї, усе активне своє життя до останнього подиху формували позитивний візерунок про свій край за кордоном, таким чином ніби із середини сприяючи успішній прозахідній інтеграції їх рідної Батьківщини.

ПОСИЛАННЯ:

¹ Ян Новак-Єзьоранський: найважливіше, щоб ця річниця не знищила наших стосунків і співпраці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gazeta.dt.ua/ARCHIVE/yan_novak-ezoranskiy_nayvazhlyvishe_schob_tsya_richnitsya_ne_znischila_nashih_stosunkiv_i_spivprats.html.

² Jan Nowak-Jeziorański. *Wojna w eterze*. Kraków. – 2005, s. 38–41.

³ Zygmunt Michałowski (1918-2010) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dzieje.pl/postacie/zygmunt-michalowski-1918-2010>.

⁴ Рік Яна Новака-Єзьоранського. Ким був «Кур'єр з Варшави»? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.polradio.pl/5/123/Artykul/159062,Рік-Яна-Новака-Єзьоранського-Ким-був-«Кур'єр-з-Варшави»>.

⁵ Новак-Єзьоранський Я. Україна – потенційна супердержавна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://postup.brama.com/000526/91_2_4.html.

⁶ Jan Nowak-Jeziorański (1914-2005) – sylwetka [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bu.kul.pl/jan-nowak-jezioranski-1914-2005-sylwetka,art_11168.html.

⁷ Tokarczyk R. Problemy harmonizacji polskiej kultury prawnej z kulturą prawną Unii Europejskiej [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ce.uw.edu.pl/pliki/pw/3-2004_Tokarczyk.pdf.

⁸ Jan Nowak-Jeziorański. Program I Polskiego Radia. 25.11.2001 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.polskieradio.pl/215>.

⁹ Яжборовская И., Яблоков А., Парсаданова В. Катынский синдром в советско-польских и российско-польских отношениях [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.katyn-books.ru/library/katynskiy-sindrom.html>.

¹⁰ Dziennik Ustaw, dnia 19 marca 1986 r. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eprints.hist.pl/378/1/1986-03-19_nr1.pdf.

¹¹ Dziennik Ustaw. Londyn, dnia 25 stycznia 1988 r. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eprints.hist.pl/386/1/1988-01-25_nr1.pdf.

¹² Dziennik Ustaw. Londyn, dnia 15 sierpnia 1989 r. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eprints.hist.pl/396/1/1989-08-15_nr5.pdf.

¹³ MSZ: Ciało Kaczorowskiego dobrze zachowane, nie było wątpliwości. Politycy pytają o błędy resortu [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tvn24.pl/wiadomosci-z-kraju,3/msz-cialo-kaczorowskiego-dobrze-zachowane-nie-bylo-watpliwosci-politycy-pytaja-o-bledy-resortu,284882.html>.

¹⁴ Znów rozległ się Dzwon Zygmunta. Pogrzeb prezydenta Kaczorowskiego [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rp.pl/artykul/10,948592-Uroczystosci-pogrzebowe-prezydenta-Kaczorowskiego.html>.

Klochak O.Z. Jan Nowak-Jezioranski and Rishard Kachorovski: West-Oriented Speakers of Polish Compromise / Diplomatic Academy of Ukraine, Ministry of Foreign Affairs of Ukraine.

The article deals with the comprehensive research of activities taken by prominent representatives of Polish immigration Yan Novak-Jezioranski and Rishard Kachorovski who had for their lifetime been forming the positive image of Poland abroad as well as emphasizing the undisputed historic and mental European identity of Poles and hence, lobbying the admission of Polish Republic to NATO and European Union.

Key-words: Republic of Poland, Jan Nowak-Jezioranski, Rishard Kachorovski, foreign policy, international relations, diplomacy.

Клочак О.З. Ян Новак-Езёранский и Ришард Качоровский: прозападные спикеры польского компромисса / Дипломатическая академия Украины при Министерстве иностранных дел Украины.

Статья освещает деятельность известных представителей польской эмиграции Яна Новака-Езёранского и Ришарда Качоровского, которые всю свою активную жизнь формировали положительный имидж о своем крае за рубежом, традиционно подчеркивая историческую и ментальную справедливость однозначной принадлежности польского народа к большой европейской семье, активно лоббируя вступление Республики Польша в НАТО и Европейский Союз.

Ключевые слова: Республика Польша, Ян Новак-Езёранский, Ришард Качоровский, внешняя политика, международные отношения, дипломатия.

Стаття надійшла до редколегії 25.04.2014

Прийнята до друку 22.05.2014